

Program edukacyjny „Rewitalizujemy Żyrardów”

Utila sp. z o.o.

WARSZAWA | GRUDZIEŃ 2019

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Potrzeba i Cel opracowania programu edukacyjnego.....	3
3. Grupy docelowe	3
4. Obszary tematyczne	4
5. Czas i miejsce przeprowadzanych działań edukacyjnych	5
6. Elementy edukacyjne wprowadzone w działaniach partycypacyjnych i aktywizacyjnych	5
7. Scenariusze zajęć	14
8. Przykładowa bibliografia	15

1. WPROWADZENIE

Program edukacyjny został opracowany w ramach realizacji programu partycypacji społecznej i działań aktywizacyjnych z elementami edukacyjnymi. Są to działania prowadzone w ramach przygotowania miasta Żyrardowa do projektowanych zmian wynikających z tworzenia i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Działania te realizowane są w ramach projektu Rewitalizacja Miasta Żyrardowa motorem przemian społeczno-gospodarczych współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020. Jest to element konkursu Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju – Modelowa rewitalizacja miast, którego efektem ma być wypracowanie modeli prowadzenia rewitalizacji na obszarach miejskich.

Program edukacyjny podzielony jest na dwie główne części – pierwsza dotyczy działań partycypacyjnych i aktywizacyjnych prowadzonych w związku z przygotowaniem miasta do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast druga została przygotowana z myślą o cyklicznym wdrażaniu w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie Żyrardowa.

2. POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA PROGRAMU EDUKACYJNEGO

Pogłębiona diagnoza sfery społecznej, gospodarczej i ekonomii społecznej dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego dla miasta Żyrardowa wykazała na szereg problemów, którym można przeciwdziałać w pewnym stopniu odpowiednimi działaniami edukacyjnymi skierowanymi do mieszkańców Żyrardowa, w szczególności obszaru rewitalizacji.

Jednym z takich problemów jest niski poziom kapitału społecznego objawiający się m.in. w braku odpowiedzialności za wspólną przestrzeń, braku dbałości o obiekty historyczne i kulturowe ważne dla Żyrardowa. Powodem tej sytuacji jest m.in. brak edukacji związanej z dziedzictwem kulturowym i budowaniem tożsamości lokalnej, jak również nieprzekazywaniem postaw obywatelskich dzieciom. Zauważalny jest także niski poziom uczestnictwa w konsultacjach społecznych, ale także ograniczone działania związane z tworzeniem więzi międzypokoleniowych.

Ponadto na terenie miasta zarejestrowanych jest dużo organizacji pozarządowych, jednak tak naprawdę niewielki odsetek jest aktywny i realizuje działania na rzecz mieszkańców Żyrardowa. Istniejący potencjał nie jest w tym zakresie w pełni wykorzystywany.

W związku z tym program edukacyjny ma na celu:

- 1) Budowanie tożsamości lokalnej dzięki przekazanej wiedzy nt. miasta – jego historii, charakterystycznych elementów i postaci z nim związanych.
- 2) Podnoszenie poziomu kapitału społecznego mieszkańców miasta.
- 3) Zapoznanie interesariuszy z pojęciem rewitalizacji oraz wynikającymi z tego zmianami w przyszłości.

3. GRUPY DOCELOWE

Program edukacyjny przeznaczony jest dla mieszkańców Żyrardowa, w szczególności mieszkańców obszaru rewitalizacji. Mieszkańców również można podzielić na mniejsze grupy społeczne, które odpowiadają także wyodrębnionym w *Diagnozie* grupom istotnym z punktu widzenia prowadzenia rewitalizacji. Są to:

- Dzieci i młodzież, w tym w szczególności uczniowie klas V-VII szkół podstawowych, dla których przygotowane zostały scenariusze lekcji,
- Seniorzy,
- Rodziny z dziećmi,
- Mieszkańcy obiektów zabytkowych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji.

Ponadto w związku z identyfikowanym problemem dotyczącym niskiego poziomu wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych, również przedstawiciele tej grupy będą odbiorcami programu edukacyjnego.

4. OBSZARY TEMATYCZNE

Program edukacyjny został oparty o 9 obszarów tematycznych, których wdrożenie w ramach poszczególnych działań będzie służyło realizacji postawionych celów programu edukacyjnego. Tematy przedstawiają można podzielić na dwa nurty:

Tabela 1. Obszary tematyczne programu edukacyjnego

Obszary tematyczne związane z historią i charakterem miasta	Obszary tematyczne związane z procesem rewitalizacji i rozwijaniem aktywności społecznej
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Historyczny Żyrardów ▪ Postacie związane z Żyrardowem ▪ Tradycje, zabawy i obyczaje w Żyrardowie ▪ Filmowy Żyrardów ▪ Zielony Żyrardów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miasto – przestrzeń jako dobro wspólne ▪ Rewitalizacja Żyrardowa ▪ Aktywność i partycypacja społeczna ▪ Więzi międzypokoleniowe

Źródło: opracowanie własne

1) Historyczny Żyrardów

W ramach tego obszaru tematycznego poruszane będą zagadnienia związane z historią Żyrardowa, najważniejszymi wydarzeniami, a także miejscami z nimi związanymi. Szczególną rolę odgrywają tutaj dawne zakłady lniarskie i cały proces powstawania i kształtowania osady fabrycznej. Ma to o tyle duże znaczenie, że zdecydowana większość zabytków znajdujących się na terenie osady fabrycznej, a co za tym idzie obszaru rewitalizacji to budynki mieszkalne. Dlatego też istotne jest budowanie tożsamości mieszkańców tych obiektów, co do wartości miejsca, w którym żyją.

2) Postacie związane z Żyrardowem

Z historią Żyrardowa nierozzerwalnie związane są różne postacie, które ją tworzyły. Część jest znana mieszkańcom Żyrardowa, bo nazwiska te pojawiają się np. w nazwach ulic, ale rolę jaką odegrali nie zawsze jest w świadomości mieszkańców. Niektóre postacie poszły w zapomnienie, a powinny stanowić ważny element kształtowania tożsamości lokalnej.

3) Tradycje, zabawy i obyczaje w Żyrardowie

Ważnym elementem edukacji regionalnej jest także poznanie dawnych zwyczajów, ale także sytuacji z życia codziennego mieszkańców historycznego już Żyrardowa. Ten obszar tematyczny poza przekazaniem wiedzy nt. miasta ma także zachęcić do poznawania przeszłości, zainteresować w szczególności młodych ludzi swoim miastem, pokazać, że miasto też ma swoje anegdoty i tajemnice.

4) Filmowy Żyrardów

Żyrardów ze względu na swoją specyficzną zabudowę jest często wybierany jako tło do produkcji filmowych i serialowych. Ponadto to w Żyrardowie, w 1946 roku, powstała jedna z pierwszych w Polsce Wytwórnia Filmów Naukowych – gdzie Karol Marczak razem z żoną realizowali swoje pierwsze pionierskie produkcje. Uświadczenie mieszkańcom wkładu miasta i jego przedstawiciele w polską kinematografię ma duże znaczenie dla budowania poczucia dumy ze swojego miejsca zamieszkania.

5) Zielony Żyrardów

Kolejnym poruszonym tematem jest zieleń w Żyrardowie oraz związane z tym kwestie ochrony środowiska. W przeszłości podstawą systemu zieleni Osady Fabrycznej, stanowiącej dużą część wyznaczonego obszaru rewitalizacji, były parki, zielone podwórka, ogrody przy willach i obiektach użyteczności publicznej (np. szkołach, Ochronce, Resursie), szpalery drzew przy najważniejszych ulicach

i rzeka – Pisia Gągolina wraz ze stawami. Z drugiej strony dbanie o środowisko naturalne to jeden z elementów kształtowania postaw obywatelskich, a samo miasto szczególnie jego centralna część stanowiąca jednocześnie obszar rewitalizacji zmagają się z problemem smogu.

6) Miasto – przestrzeń jako dobro wspólne

Istotnym elementem jest uczenie mieszkańców od najmłodszych lat, że przestrzeń, w której żyją zależy od nich samych – od ich wyborów i zachowań. Dlatego ważne jest pokazywanie, że przestrzeń miasta jest tak naprawdę dobrem wspólnym, ale dobrem ograniczonym i należy o nie dbać. Zagadnienia związane z tym obszarem tematycznym mają również pokazać i zachęcać do wspólnego planowania i decydowania o tym jak ta przestrzeń ma wyglądać.

7) Rewitalizacja Żyrardowa

Obszar tematyczny poświęcony samemu zaznajomieniu odbiorców działań z pojęciem rewitalizacji, dlatego ten proces jest prowadzony, jakie zmiany może przynieść jak sami mieszkańcy mogą włączyć w podejmowane działania.

8) Aktywność i partycypacja społeczna

Aspekty włączenia społecznego będą przewijały się także w pozostałych obszarach tematycznych. W tym przypadku główny nacisk zostanie położony na zwiększenie udziału istniejących organizacji pozarządowych w proces rewitalizacji.

9) Więzy międzypokoleniowe

Jak zostało wskazane program edukacyjny dotyczy różnych grup mieszkańców, dlatego istotne jest tworzenie okazji do budowania więzi międzypokoleniowych, które będą spajały społeczność obszaru rewitalizacji i będą mu nadawały bardziej homogeniczny charakter.

5. CZAS I MIEJSCE PRZEPROWADZANYCH DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH

W ramach programu partycypacji i aktywizacji elementy edukacyjne będą zaplanowane podczas większości organizowanych wydarzeń, zarówno w plenerze jak i ważnych dla Żyrardowian obiektach. Część zaplanowanych działań będzie miała charakter stricte edukacyjny.

Poza tym lekcje, dla których zostały przygotowane scenariusze będą mogły zostać zrealizowane w formie zajęć w szkole, zajęć w przestrzeni, zajęć w omawianych obiektach historycznych. Zajęcia będą mogły zostać poprowadzone podczas lekcji historii, WOS czy też godziny wychowawczej.

6. ELEMENTY EDUKACYJNE WPROWADZONE W DZIAŁANIACH PARTYCYPACYJNYCH I AKTYWIZACYJNYCH

W ramach programu partycypacji społecznej i działań aktywizacyjnych przewidziano do realizacji następujące grupy wydarzeń:

- Zadanie I: spotkania z mieszkańcami Żyrardowa (6 spotkań),
- Zadanie II: spacerzy badawcze (10 spacerów),
- Zadanie III: mobilny punkt konsultacyjny w formie pawilonu (10 punktów),
- Zadanie IV: weekendowe spacerzy z przewodnikiem (6 spacerów),
- Zadanie V: gry miejskie (4 gry),
- Zadanie VI: mikro-festyny na terenie miasta Żyrardowa (5 mikro-festynów)
- Zadanie VII: pomysł na partycypację – NGO`s (4 warsztaty z częścią szkoleniową).

Każde z realizowanych działań posiada swój temat przewodni, w ramach którego zaplanowane zostały elementy edukacyjne. W poniższej tabeli przedstawiono zostało powiązanie obszarów tematycznych przewidzianych do realizacji w ramach programu edukacyjnego z powyżej wymienionymi działaniami w ramach programu partycypacji i aktywizacji społecznej oraz z celami programu edukacyjnego.

Działania edukacyjne w zależności od wydarzenia mają różne formy:

- prezentacje przedstawiane podczas spotkań z mieszkańcami,
- plansze wielkoformatowe z najważniejszymi dotyczącymi rewitalizacji i podejmowanych działań wywieszane podczas wydarzeń,
- materiały drukowane dostępne głównie podczas wydarzeń plenerowych,
- quizy, zagadki zawierające w sobie treści merytoryczne,
- treści przekazywane przez przewodników podczas spacerów,
- praca warsztatowa z mieszkańcami – wspólne wypracowywanie rozwiązań, zachęcanie do włączania się w działania na rzecz miasta.

Temat	Działanie i elementy edukacyjne zastosowane podczas działań	Cel programu edukacyjnego
Historyczny Żyrardów	<p><u>Zadanie 4:</u></p> <p>Spacer z przewodnikiem nr 1 - Miejsca i obiekty istotne dla obszaru rewitalizacji</p> <p>Trasa spaceru obejmowała ważne przestrzenie i obiekty na terenie obszaru rewitalizacji m.in. pl. Jana Pawła II, Lofty de Girarda – budynek dawnej przędzalni lnu, park im. K. Dittricha, budynek Muzeum Mazowsza Zachodniego. Przekazane zostały najistotniejsze informacje dotyczące Pomnika Historii – Osady Fabrycznej. W opowieści uwypuklono przemysłowy charakter miasta, kształtowanie się zachowanego do dnia dzisiejszego układu urbanistycznego.</p> <p>Dodatkowymi atrakcjami podczas spaceru były wejście do Loftów de Girarda i możliwość zobaczenia ich od wewnątrz, obejrzenie panoramy miasta zlokalizowanej w Muzeum Mazowsza Zachodniego czy zwiedzenie sali balowej w budynku Resursy.</p> <p>Spacer z przewodnikiem nr 3 – Szlakiem żyrardowskich szkół i przedszkoli</p> <p>W trakcie spaceru uczestnicy poznali biografię Philippe'a de Girarda oraz historię powstawania szkół dla dzieci robotników, którzy pracowali w Żyrardowie, a także główne założenia i cele stworzenia dawnej szkoły dla niemieckich chłopców, w której uczestnicy dowiedzieli się o dla których została stworzona. Omówiona została sytuacja kobiet w zakładach żyrardowskich oraz ich strajków które odbyły się w 1883 roku. Ostatnim punktem spaceru była dawna ochronka (obecnie Przedszkole nr 9), gdzie została przedstawiona architektura budynku oraz główne założenia i cele ochronki.</p> <p>Spacer z przewodnikiem nr 6 - Śladami żyrardowskich Żydów</p> <p>W trakcie spaceru zostały przedstawione informacje nt. dawnych sklepów, zakładów szewskich oraz krawieckich prowadzonych przez Żydów w okolicy. Ponadto omówiona została historia społeczności żydowskiej w latach międzywojennych oraz historie bogatych Żydów i ich pomocy kierowanej w stronę biednych. Wskazane zostały obiekty i historie miejsc związane z obecnością Żydów w Żyrardowie m.in. drewniane czynszówki, stoiska z owocami oraz dwa zakłady fotograficzne – zakład Braci Przedeckich oraz pracownia Lewitasa w „przechodniaku”, Bank Żydowski, czyli Towarzystwo Oszczędnościowo-Pożyczkowego, Dom Spółkowy, młyn parowy Witta, który przetrwał wojnę, domy czynszowe, miejsce po Synagodze, pierwsza biblioteka żydowska.</p>	1

Temat	Działanie i elementy edukacyjne zastosowane podczas działań	Cel programu edukacyjnego
Postacie związane z Żyrardowem	<p><u>Zadanie 4:</u></p> <p>Spacer z przewodnikiem nr 3 – Szlakiem żyrdowskich szkół i przedszkoli Podczas spaceru przybliżona została postać de Girarda oraz Karola Dittricha</p> <p>Spacer z przewodnikiem nr 4 – Kryminalny Żyrardów Zapoznanie z postaciami związanymi z Żyrardowem, niekoniecznie zasłużonymi, ale mającymi wpływ na miasto i jego mieszkańców</p> <p>Spacer z przewodnikiem nr 6 - Śladami żyrdowskich Żydów Przedstawione zostały biografie żyrdowskich Żydów, których losy miały wpływ na rozwój miasta m.in. Jana Dekerta, Andrzeja Chodaka, który specjalizował się głównie w budownictwie obiektów sakralnych, B. Szulmana (w okresie międzywojennym był symbolem polskich i żydowskich socjalistów walczących o wolność Polski), Abrahama Dorembusa oraz jego elektrowni, a także historia miłosa syna Abrahama, Yankiela Dorembusa, Zalmana Friedricha i jego córki Elżuni oraz Józefa Dorembusa.</p> <p><u>Zadanie 5:</u></p> <p>Gra miejska nr 3 – Odczytany Żyrardów Praca z książką Hulki Laskowskiego. Poetycka podpowiedź do odgadnięcia danego słowa z książki.</p> <p>Gra miejska nr 4 – Filmowy Żyrardów W grze przygotowane szereg zadań, których rozwiązanie wymagało od uczestników wcześniej zdobytej wiedzy bądź też wykorzystanie wcześniej przygotowanych materiałów o treści edukacyjnej. Zadania dotyczące postaci z Żyrardowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ quiz na temat działalności Państwa Marczaków ▪ rozpoznanie aktorów związanych z Żyrardowem 	1
Tradycje, zabawy i obyczaje w Żyrardowie	<p><u>Zadanie 4:</u></p> <p>Spacer z przewodnikiem nr 4 – Kryminalny Żyrardów Poznanie anegdot i prawdziwych historii z przeszłości bliższej i dalszej Żyrardowa o charakterze kryminalnym.</p>	1

Temat	Działanie i elementy edukacyjne zastosowane podczas działań	Cel programu edukacyjnego
	<p>Spacer z przewodnikiem nr 5 – Życie codzienne i niecodzienne Żyrardowa</p> <p>Przedstawienie elementów edukacyjnych w postaci opowieści przewodnika na temat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ życia towarzyskiego robotników – organizowanych „majówek” i festynach, ▪ życia pochodzenia i roli jaką pełnili tkacy, ▪ wyglądu żyrardowskich ulic i ich oświetlenie, ▪ wyglądu, zasad, którymi kierowano się podczas przydziału mieszkań robotniczych oraz panujących w nich warunkach higienicznych. ▪ rozrywek fabrykantów – o budynku Resursy, historii powstania tego miejsca, ▪ wynagrodzenia i dnia pracy robotników oraz sytuacji kobiet pracujących w pończoszarni Stella. ▪ wydarzeń towarzyskich - ważnych dla miasta takich jak wesela, panujących zwyczajach związanych ze ślubami. <p><u>Zadanie 5:</u></p> <p>Gra miejska nr 1 - Zapomniane gry. Czas wolny w fabrycznym Żyrardowie</p> <p>W każdym punkcie/lokacji pokazane zostały stare gry i zabawy. Animatorzy przebrani w stroje z epoki poszczególnych lokalizacjach y opowiadali o historii danego miejsca i życiu dawnych mieszkańców Żyrardowa.</p>	
Filmowy Żyrardów	<p><u>Zadanie 5:</u></p> <p>Gra miejska nr 4 – Nakręć się na Żyrardów</p> <p>Motywy przewodnim był film i rola jaką w polskiej kinematografii odgrywa Żyrardów. Dzięki ciekawej, unikalnej industrialnej zabudowie i unikalnym układzie urbanistycznym jest to miasto często pojawiające się jako scenografia filmów i seriali. Dla uczestników gry przygotowana została karta z informacjami wprowadzającymi, zawierającymi najważniejsze informacje związane z historią filmową Żyrardowa. Następnie w każdym punkcie/lokalizacji pokazane zostały aktywności związane z powstawaniem filmu. Planowana gra miejska miała zwracać uwagę uczestników na unikalność Żyrardowa, jego potencjał odkrywany i wykorzystywany w wielu produkcjach filmowych.</p>	1
Zielony Żyrardów	<p><u>Zadanie 1:</u></p> <p>Spotkanie nr 2 – Porozmawiajmy o zieleni:</p>	1,2

Temat	Działanie i elementy edukacyjne zastosowane podczas działań	Cel programu edukacyjnego
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przedstawienie najważniejszych informacji dotyczących stanu środowiska w mieście, głównie w zakresie stanu zanieczyszczenia powietrza oraz stopnia realizacji zobowiązania dot. segregacji odpadów ▪ Przedstawienie planów miasta związanych z zagospodarowaniem zieleni w mieście ▪ Wspólne wypracowanie podczas pracy warsztatowej z mieszkańcami sposób na to jak mieszkańcy mogą dbać o zieleni w mieście <p><u>Zadanie 4:</u> Spacer z przewodnikiem nr 2 – Porozmawiajmy o zieleni Trasa spaceru obejmowała ważne przestrzenie i obiekty na terenie obszaru rewitalizacji z punktu widzenia środowiska. Pierwszym punktem była Kręgielnia, w której przewodnik przybliżył ważne fakty historyczne dla rozwoju miasta. W opowieści uwypuklono przemysłowy charakter oraz kształtowanie zieleni w mieście. Następnie grupa wraz z przewodnikiem przeszła do Parku Dittricha, gdzie można było przyjrzeć się z bliska jednemu z ważniejszych terenów zieleni w mieście oraz zapoznać z jego historią. Istotnym elementem parku jest rzeka Pisia Gągolina, która przebiega przez jego środek. Ciek prowadzi od Górnego Stawu, który był kolejnym punktem wycieczki. Uczestnicy wraz z przewodnikiem przeszli przez część dawnej Centrali. W trakcie spaceru była możliwość zadawania pytań dotyczących historii miasta i mijanych po drodze budynków.</p> <p><u>Zadanie 5:</u> Gra miejska nr 2 – Odkryjmy zielonego Żyrardowa Uczestnicy gry otrzymali kartę z najważniejszymi informacjami dotyczącymi systemu zieleni na terenie miasta. Z jednej strony służyło to podniesieniu wiedzy nt. temat wśród mieszkańców, z drugiej strony informacje te mogły zostać wykorzystane podczas gry miejskiej.</p>	
Miasto – przestrzeń jako dobro wspólne	<p><u>Zadanie 1:</u> Spotkanie nr 4 - Razem zmieniamy ulicę Lniarską! Wspólne z mieszkańcami wypracowanie koncepcji zagospodarowania ul. Lniarskiej</p> <p><u>Zadanie 2:</u> Spacer badawczy - Razem zmieniamy ulicę Lniarską!</p>	

Temat	Działanie i elementy edukacyjne zastosowane podczas działań	Cel programu edukacyjnego
	<p>Poznanie aktualnego stanu ulicy Lniarskiej, zapoznanie się z przestrzenią i jej otoczeniem, tak aby zaplanować elementy możliwe do zastosowania na tej ulicy, ale także uwzględniające najbliższe sąsiedztwo.</p> <p><u>Zadanie dodatkowe: warsztaty w szkołach</u></p> <p>Podczas warsztatów uczniowie dowiadują się czym jest miasto, co zrobić, aby miasto funkcjonowało poprawnie, a mieszkańcom byli zadowoleni z jego funkcjonalności. Omówione zostaną sytuacje, w których poszczególne elementy jego funkcjonowania zawiodą i jakie skutki ma to dla całości. Dzieci uczą się czytać mapę, a następnie wspólnie wykonują makietę najbliższego otoczenia w skali 1:300 wykorzystując do tego wcześniej przygotowane podkłady z mapy zasadniczej oraz wydrukowane schematy budynków do złożenia.</p>	
Rewitalizacja Żyrardowa	<p><u>Zadanie 1:</u></p> <p>Spotkanie nr 1 – wprowadzenie do tematyki rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przedstawienie najważniejszych definicji; ▪ Przedstawienie obszaru rewitalizacji oraz sposobu, w jaki został on wyznaczony <p>Spotkanie nr 3 - zbieranie kart projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przypomnienie informacji nt. rewitalizacji, obszaru rewitalizacji ▪ Zaprezentowanie pogłębionej charakterystyki obszaru rewitalizacji ▪ Przedstawienie dobrych praktyk rewitalizacyjnych <p><u>Zadanie 2 – spacerzy badawcze:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przedstawienie idei rewitalizacji, przypomnienie przebiegu granic obszaru rewitalizacji <p><u>Zadanie 3 – mobilne punkty konsultacyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Przedstawienie informacji nt. rewitalizacji na wielkoformatowych posterach ▪ Zaprezentowanie elementów edukacyjnych w postaci materiałów drukowanych dostępnych podczas trwania mobilnych punktów konsultacyjnych zawierających m.in. informacje nt. pogłębionej charakterystyki obszaru rewitalizacji, artykułów o tematyce rewitalizacyjnej ▪ Uczenie poprzez zabawę: <ul style="list-style-type: none"> – układanki ze słowami rewitalizacja, partycypacja i następnie prośba o wyjaśnienie danego pojęcia bądź też wytłumaczenie przez prowadzącego punkt – krzyżówka zawierająca hasła dotyczące rewitalizacji i samego miasta 	2,3

Temat	Działanie i elementy edukacyjne zastosowane podczas działań	Cel programu edukacyjnego
	<ul style="list-style-type: none"> – połącz kropki – zabawa dla najmłodszych polegająca na połączeniu kropek opisanych cyframi i liczbami. Poprawne połączenie kropek ▪ Udzielanie informacji przez osoby prowadzące mobilne punkty konsultacyjne 	
Aktywność i partycypacja społeczna	<p><u>Zadanie 1:</u></p> <p>Spotkanie nr 3 - zbieranie kart projektów</p> <p>Zachęcenie do zgłaszania swoich pomysłów na rewitalizację, przedstawienie korzyści z tego działania w postaci dobrych rewitalizacyjnych</p> <p>Spotkanie nr 4 - Razem zmieniamy ulicę Lniarską!</p> <p>Wspólne z mieszkańcami wypracowanie koncepcji zagospodarowania ul. Lniarskiej – pokazanie, że ich zdanie jest brane pod uwagę przy planowaniu przestrzeni w mieście</p> <p><u>Zadanie 2 – spacerzy badawcze</u></p> <p>Zachęcenie mieszkańców do wyrażenia opinii nt. problemów i potencja różnych części obszaru rewitalizacji bądź wypowiedzenia się w obszarach tematycznych takich jak bezpieczeństwo, gospodarka, zagospodarowanie podwórek. Zakłada się, że poprzez udział w wydarzeniach uczestnicy zyskają wiedzę na temat problemów i potencjałów miasta. Będą w większym niż dotychczas stopniu utożsamiać się z najbliższą okolicą.</p> <p><u>Zadanie 6 – mikrofestyny</u></p> <p>Zachęcenie do włączenia się mieszkańców w życie społeczne miasta poprzez udział w bezpłatnych wydarzeniach organizowanych przez miasto</p> <p>Udostępnienie podczas każdego z mikrofestynów możliwości zgłaszania swoich uwag, opinii, problemów odnoszących się do życia na obszarze rewitalizacji</p> <p><u>Zadanie 7 – warsztaty – Pomysł na partycypację</u></p> <p>Warsztaty przeznaczone dla organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji. Warsztaty podzielone zostały na dwa główne bloki tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zagadnienia związane z tematyką rewitalizacji i partycypacji społecznej, ▪ praktyczne aspekty organizacji gier miejskich i spacerów badawczych. 	2,3

Temat	Działanie i elementy edukacyjne zastosowane podczas działań	Cel programu edukacyjnego
Więzi międzypokoleniowe	<p><u>Zadanie 1:</u></p> <p>Spotkanie nr 6 – warsztaty międzypokoleniowe</p> <p>Podczas których dzieci i młodzież uczą się współpracy z osobami starszymi, wspólnie wykonują prace manualne, dzielą się swoimi doświadczeniami</p> <p><u>Zadanie 5 – gry miejskie</u></p> <p>Wszystkie gry miejskie mają za zadanie budować więzi międzypokoleniowe, warunkiem udziału w nich jest zebranie drużyny składającej się zarówno z dzieci jak i osób dorosłych, a przygotowane działania mają na celu współdziałanie wszystkich uczestników danej grupy</p> <p><u>Zadanie 6 – mikrofestyny</u></p> <p>Mikrofestyny to wydarzenia z założenia tak przygotowane, aby przyciągały całe rodziny i pokazywały możliwości wspólnego spędzania czasu wolnego. Każdy z mikrofestynów ma określony temat. Szczególnie istotne dla tego obszaru tematycznego jest mikrofestyn Roztańczony Żyrardów, podczas którego młodzież przygotowuje warsztaty kulinarne dla seniorów, a później wszyscy mogą wziąć udział w zaplanowanej potańcówce przy muzyce na żywo.</p>	2,3

7. SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Jednym z elementów składowych programu są scenariusze trzech bloków tematycznych zajęć (każdy trwający ok. 2-3 h lekcyjnych) wraz z materiałami pomocniczymi i informacyjnymi dla nauczycieli. Scenariusze zajęć obejmujących obszary tematyczne przewidziane do realizacji w programie edukacyjnym są zgodne z podstawą programową dla szkół podstawowych w zakresie edukacji regionalnej.

Zgodnie z tą podstawą kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu:

- wzmocnienie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej.

Podstawowa programowa dla zajęć z historii wskazuje na następujące elementy:

Treści nauczania – wymagania szczegółowe Klasa IV

Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

- poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje¹.

Podstawa programowa dla zajęć z wiedzy o społeczeństwie wskazuje na:

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

I. Wiedza i rozumienie. Uczeń:

- wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej;

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Uczeń:

- powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej;

VII. Społeczność regionalna. Uczeń:

- znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa;
- przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej.

IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:

- przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; wykazuje, że działalność tego typu prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb².

Scenariusze zajęć zostały przedstawione w załączniku. Poszczególne tematy lekcji powiązane są w następujący sposób z obszarami tematycznymi i celami programu edukacyjnego:

---

¹ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2017/05/historia.-pp-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-1.pdf>

² <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2017/05/wiedza-o-spoleszenstwie.-pp-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-1.pdf>

Temat lekcji	Obszar tematyczny	Cel programu edukacyjnego
Mali Odkrywcy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Historyczny Żyrardów ▪ Postacie związane z Żyrardowem ▪ Rewitalizacja Żyrardowa ▪ Aktywność i partycypacja społeczna 	1, 2, 3
Żyrardowskie tradycje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Historyczny Żyrardów ▪ Tradycje, zabawy i obyczaje w Żyrardowie 	1
Wspólnie działamy dla Miasta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rewitalizacja Żyrardowa ▪ Aktywność i partycypacja społeczna 	2,3

8. PRZYKŁADOWA BIBLIOGRAFIA

Do przygotowania do zajęć lekcyjnych może zostać wykorzystana poniższa literatura i materiały internetowe:

„Mój Żyrardów: z dziejów polskiego miasta i życia pisarza” P. Hulka- Laskowski wyd. Urząd Miasta Żyrardów, 2001r.

„ Maciej Twardowski (1935-1982)Życie i twórczość. Od Rudy Guzowskiej do Żyrardowa” Maciej Twardowski, Mateusz Modrak, wyd. Sigma, 2013r.

„Żyrardów 1945- 1953. Życie polityczne, społeczne i gospodarcze” Daniel Siemiński wyd. Księży Młyn, 2019r.

„Lot nad kołyską” Paweł Wiktorski, wyd. Książka i Wiedza, 1984r.

„Zakłady żyrardowskie w latach 1885-1915” Krzysztof Zwoliński, wyd. Książka i Wiedza, 1979r.

„Vademecum Żyrardowa” praca zbiorowa, wyd. Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie, 2011r.

„Wspomnienia nauczyciela z Żyrardowa (1862-1940)” Władysław Dzikiewicz, wyd. Mała Poligrafia Redemptorystów, 2006r.

„Żyrardów narodziny społeczności (1830-1870)” Andrzej Stawarz, wyd. Towarzystwo Przyjaciół Żyrardowa, 1985r.

„Żyrardów 1829-1945” praca zbiorowa, red. Irena Pietrzak Pawłowska, Wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, 1980r.

„Dzieje zakładów żyrardowskich i ich załogi w latach 1829-1885” Józef Kazimierski, wyd. Ciechanowskie Towarzystwo Naukowe, 1984r.

„Żyrardów. Przewodnik historyczno-turystyczny” praca zbiorowa, red. Krzysztof Zwoliński, wyd. Muzeum Historii Ruchu Robotniczego m. Żyrardowa, 1967r.

Strony internetowe:

www.muzeumzyrardow.pl

www.zyrardow.pl